

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 81
Øvre Grejs Ådal

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 81 Øvre Grejs Ådal

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Forside: Kjeld Brockdorff Olesen, Naturstyrelsen
Øvrige: Jan Kofod Winther

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7279-798-4

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N81 *Øvre Grejs Ådal* og vedrører Naturstyrelsens arealer på ca. 9,6 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området. Nederst til højre i billedet ses et areal, som tilhører styrelsen (stærkt grøn farve), men som ikke indgår i Natura 2000-området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på skovnaturtyper og arter. Der er ingen lysåbne naturtyper i området. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015, dog 2021 for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.

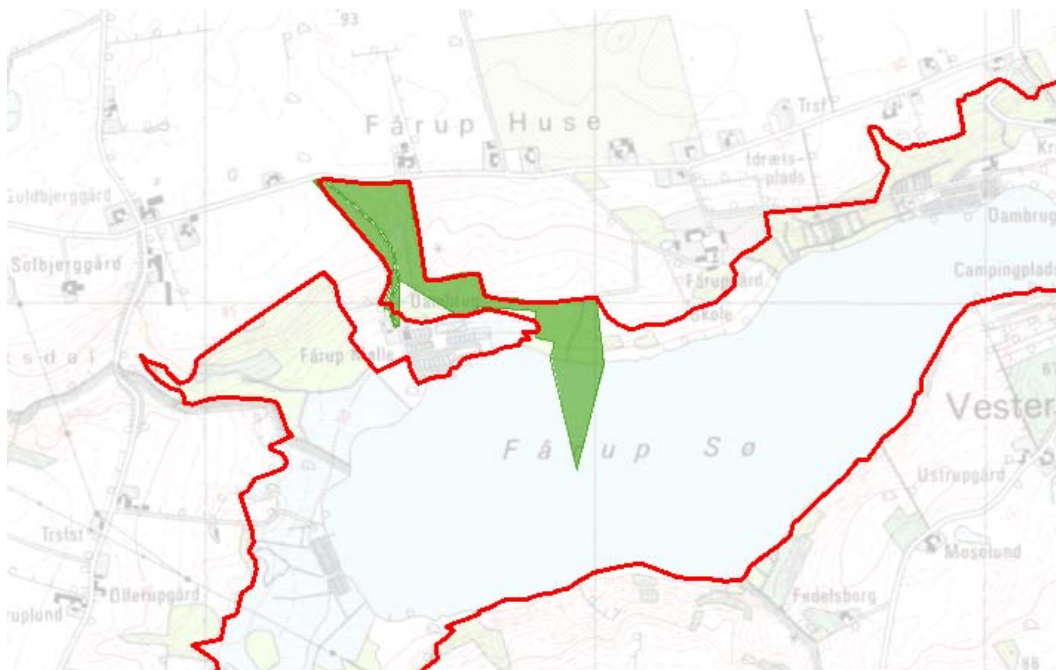
Områdebeskrivelse

Grejs Ådal omfatter skov og lysåbne arealer langs Grejs Å og Fårup Sø. Selve Fårup Sø er en næringsrig sø på 95 ha. Den modtager ca. 2/3 af sit vand fra kilder enten i søen eller op til søen. På nordsiden af Fårup Sø er der fortrinsvis højstammet bøgeskov, men ned mod søen er udbredte ellesumpe, som rummer en række jernholdige kildevæld. På sydsiden af søen er der lysåbne arealer med overdrev og dyrkede marker.

Øst for Fårup Sø åbner sig en forholdsvis bred ådal med eng- og mosearealer langs Grejs Å. På nordsiden af ådalen rejser Jelling Skov sig som en skræntskov på ådalsskrænten. Skoven domineres af bøgebevoksninger med indslag af elle- og askeskov i bunden af ådalen. I dette område er der fundet områder med kildekalk. Længere mod øst bliver ådalen smallere, og der er større fald på Grejs Å. Der findes en del eng- og mosearealer ned til åen, men det dominerende landskabelement er løvskovene på ådalsskrænterne. I disse skove findes en række hurtigtstrømmende skovbække med et kraftigt fald.

Landskabsfredningen ved Lerbæk omfatter 226 ha. Formålet med fredningen er at bevare skovene og hindre, at arealerne bebygges.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Billede 2 Naturstyrelsens areal ved Fårup Sø. Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærkt grøn farve) i området.

Inden for området ejer Naturstyrelsen ca. 10 ha, som udgøres af skov og sø. Af de 10 ha er ca. 7 ha kortlagt habitatnatur, som varetages i nærværende plejeplan. Fårup skov, som ligger på nordsiden af Fårup sø, udgør størstedelen med sine 8,3 ha. Derudover ejer styrelsen en mindre del af Fårup Sø. Skoven veksler mellem engstrøg og løvskov, som drives efter naturnære principper. Arealet sikrer offentligheden adgang til Fårup Sø.

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype/art	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Skovnaturtyper	91E0	Elle- og askeskov	1
			1
	9130	Bøg på muld	3
			3
	9160	Ege-blandskov	3
			3
			7
	Ialt		7
(Levesteder for) arter	1166	Stor vandsalamander	Ikke vurderet
	1355	Odder	Ikke vurderet

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området. Desuden vises de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

Udtrykket "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arter.

Billede 3 Fårup Sø set fra oven. Midt i billedet ses Fårupgård, og til venstre herfor (yderst i billedet) ses Naturstyrelsens skovdækkede arealer.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for skovnaturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Skovnaturtyper

Skovnaturtyper sikres ved en skovnaturtypebevarende drift og pleje, og ca. 6 ha omfattes af en såkaldt basissikring ([link til definition](#)). Der sker en supplerende sikring ved bevarelse af et antal store træer til henfald på de samme 6 ha.

I øvrigt er 1 ha udlagt til urørt skov.

Tabel D Mål for skovnaturtyper

		Periodens mål	Ha (ca.)
91E0	Elle- og askeskov	Naturlig dynamik	1
		Sikring af naturtypen	1
9130	Bøg på muld	Sikring af naturtypen	3
		Skovnaturtypebevarende drift	3
9160	Ege-blandskov	Sikring af naturtypen	3
		Skovnaturtypebevarende drift	3

Tabel E Forvaltning af skovnaturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
91E0	Elle- og askeskov	Urørt skov	eksisterende	1
9130	Bøg på muld	Basissikring af skovnaturtyper	nyt	3
		Bevarelse af 3-5 store træer pr. ha til henfald	eksisterende	3
9160	Ege-blandskov	Basissikring af skovnaturtyper	nyt	3
		Bevarelse af 3-5 store træer pr. ha til henfald	eksisterende	3

I tabel E er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

❖ Arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. Det er også tilfældet i dette område, hvor Naturstyrelsen ikke planlægger yderligere indsats for arterne på udpegningsgrundlaget end den pleje, der er oplyst under naturtyperne. Sikring af vandsalamanders spredningsmuligheder sker udelukkende gennem den øvrige naturpleje, som bl.a. består i at lade døde træer stå tilbage.

Det vurderes, at skæv vindelsnegl og bæklampret ikke forefindes på styrelsens arealer, hvorfor der ikke er opsat mål for disse arter, selvom de er på udpegningsgrundlaget.

	Periodens mål
1166 Stor vandsalamander	Sikring af artens levested
	Sikring af artens spredningsmuligheder
1355 Odder	Sikring af artens levested

Tabel F Mål for arter

Tabel G Specifik artspleje

	Plejetiltag
1166 Stor vandsalamander	Ingen indsats i perioden aht. art alene
1355 Odder	Ingen indsats i perioden aht. art alene

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N81

Inden for området ejer Naturstyrelsen ca. 10 ha, som udgøres af skov og sø. Af de 10 ha er ca. 7 ha kortlagt habitatnatur, som varetages i nærværende plejeplan. Fårup skov, som ligger på nordsiden af Fårup sø, udgør størstedelen med sine 8,3 ha. Derudover ejer styrelsen en mindre del af Fårup Sø. Skoven veksler mellem engstrøg og løvskov, som drives efter naturnære principper. Arealet sikrer offentligheden adgang til Fårup Sø.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Skovnaturtyper	91E0	Elle- og askeskov	1
	9130	Bøg på muld	3
	9160	Ege-blandskov	3
			7
Ialt			7

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i tabel c. Der skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen.

Tabel c Planlagt indsats for skovnaturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Urørt skov	eksisterende	1
		1
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	nyt	6
		6
Bevarelse af store træer til henfald	eksisterende	6
		6

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese nogle af arterne på udpegningsgrundlaget (stor vandsalamander og odder). Naturstyrelsen vurderer, at arterne ikke har behov for en særlig indsats derudover.

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljørapport for Natura 2000-planen](#).

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Naturstyrelsen har for det statslige område ved Fårup Sø ikke fundet forbindelse til andre planer

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil skoven alene blive drevet i henhold til bl.a. principperne om naturnær skovdrift, da arealet er omfattet af Naturstyrelsens strategi om naturnær skovdrift og certificeret efter FSC- og PEFC-standarderne for bæredygtig skovdrift. Det indebærer bl.a., at der arbejdes for at sikre et kontinuerligt skovdække og et stabilt skovklima, at foryngelse af skoven er baseret på selvsåning, og at skoven hverken sprøjtes eller gødes. Alle forekomster af skovnaturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

- Den planlagte drift og pleje vil ændre udbredelsen af arter i området samt udbredelse og tilstand af forskellige naturtyper.
- De planlagte tiltag i skov vil på sigt medføre en ændret skovstruktur. Det vil påvirke områdets rekreative funktioner.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder uhensigtsmæssig drift. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via pleje af skovnaturtyperne elle- og askeskov, bøg på muld samt ege-blandskov. Den biologiske mangfoldighed knyttet hertil sikres og begunstiges af de planlagte plejetiltag, bl.a. ved at der skabes mere variation, kontinuitet og et højere indslag af naturlige processer. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed		X	

Fauna og flora	X	Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter kendt fra Natura 2000-området vurderes at være neutrale eller positive. Udover eventuelle rød- eller gullistede arter drejer det sig om bilag IV-arterne stor vandsalamander og odder, som begge er på udpegningsgrundlaget.
Jordbund	X	
Vand	X	
Luft	X	
Klimatiske faktorer	X	
Materielle goder	X	
Landskab	X	
Kulturarv, herunder kirker	X	
Arkitektonisk arv	X	
Arkæologisk arv	X	

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

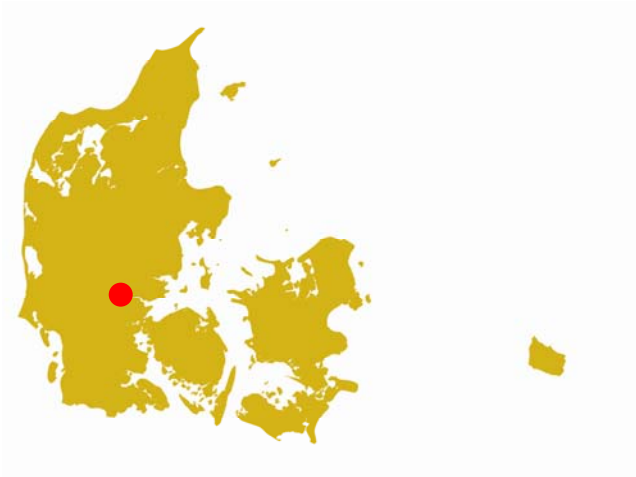
i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogrammer. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N81 *Øvre Grejs Ådal*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil naturtyperne blive plejet/drevet med vidtgående naturhensyn i henhold til styrelsens øvrige planer og strategier. Alle forekomster af naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

Plejeplanen forventes at sikre og forbedre naturtilstanden i området ved hjælp af skovnaturtypebevarende drift. Derudover sikres mulighederne for rekreative oplevelser.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk